

BAŞARAN ULUSOY

Turist sayısı 50 binlerdeydi

TÜRSAB Başkanı **Başaran Ulusoy**, 1930'larda turist sayısının 50 bin olduğunu belirterek, şöyle konuştu: "Bugün sektörümüz 36 milyon turisti ağırlıyor. 5 milyon kişiye istihdam yaratıyor."

50 bin turistten 36 milyona

Genç Cumhuriyet, turizmdeki büyümenin odağına İstanbul'u oturtmuşken Güney sahillerini keşfederek hızla dönüştü. Türkiye bugün, dünyanın en gözde 6'ncı destinasyonu haline geldi. Turizm sektörü 90 yılda ziyaretçi sayısını 50 binden 36 milyona taşıdı

1 923'te Türkiye yeni bir topluma dönüşümün ilk adımlarını atarken tepeden tırnağa her kurumu da yapılanıyordu. Cumhuriyet, turizm alanında da bir dizi atılımın başlangıcı oldu. 1923'te Türkiye Seyahat Cemiyeti (Bugünkü Türkiye Otomobil Kurumu), 1925'te Türkiye Tayyare Cemiyeti ve 1933'te Türk Hava Yolları'nın kuruluşu sektörün en önemli atımlarıydı. 1936'da yapılan İzmir Uluslararası Fuarı dönüm noktalarından biri oldu. 1939'a gelindiğinde ise kamu yönetiminde turizm hizmetleriyle ilgili birimler oluşturulmuş, Ticaret Bakanlığı içinde Turizm Müdürlüğü kurulmuştu. Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği'nin (TÜRSAB) verdiği bilgiye göre, o yıllarda sektöre ilişkin veriler yetersiz olsa da 50 bin turistün ülkeyi ziyaret ettiği tahmin ediliyor. Bu rakamın 1950'lerde 30 bine düştüğü biliniyor. Sektörün bugünkü kurumsal yapısına ve örgütlenmesine zemin hazırlayan ise 1953'teki 6086 sayılı Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ve Turizm Bakanlığı'nın kurulması oldu. Ardından 1963'te 265 sayılı yasa ile o zamanki adıyla Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın kurulması, 1972'de seyahat acen-

talığı faaliyetlerine düzenleme getirilmesi amacıyla sektörün en önemli temsilcilerinden TÜRSAB hayata geçmesi sektörün belirleyici olaylarından.

1980 SONRASI ATILIM

Turizm sektöründeki hızlı yapılanma ve gelişmeye rağmen bu alandaki yatırımların payı 1980'li yıllara kadar sabit sermaye yatırımlarının yüzde 1'inin altında seyretti. 1982'de yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu turizm sektörü için adeta bir milat sayılıyor.

Bu kanunla sağlanan geniş kapsamlı cazip teşvikler sayesinde turizm alt yapısında özellikle hava ve yat limanları yapıldı. Alt ve üst yapı yatırımlarına ortam hazırlayan planlama ve turizm gelişim projeleri, Türkiye'ye "charter" seferleri yapılmasını kışlayan yasaların kaldırılması gibi tedbirler özel sektörün dikkatini çekti. Yatırımlar da bu dönemde arttı. Böylece arz kapasitesindeki ve talepteki hızlı artış Türkiye turizminin ivme kazanarak, bugünkü büyüme sürecine girmesine yol açtı.

12 YILDA 30 KAT BÜYÜDÜ

Yaşanan önemli dalgalanmalara rağmen sektör 30 yıllık dönemde sürekli bir gelişim kaydetti. 1965'te 361 bin 758 ziyaretçi ağır-

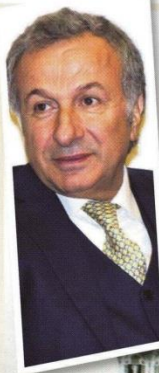
lanırken 13 bin 758 dolarlık turizm geliri elde edilmişti. Bu yıllarda sektörün Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'daki (GSYH) payı yüzde 0.2 iken ihracat içindeki payı ise yüzde 6.8 seviyelerindeydi.

Türkiye'deki otellerin toplam yatak kapasitesi ise sadece 10 binli rakamlarla anılıyordu. Teşvikler ve yatırımlar işe yaradı. 1980 yılına gelindiğinde ziyaretçi sayısı 1 milyon 288 bin 60'a ulaşmış geliri de 326 bin 654 dolara çıkırmıştı.

Fakat sektörün GSYH içindeki payı hâlâ yüzde 1'e bile ulaşamamış ve 0.5'lerde kalmıştı. 2000'li yıllara gelindiğinde ziyaretçi sayısı 10 milyon 428 bine, turizm geliri ise 7 milyon 636 bin dolara ulaştı.

Sektör 12 yılda 30 kat büyüdü. Lüks yatırımlar patladı. 2012'de Türkiye'ye 36.7 milyon yabancı turist geldi. Sektörün elde ettiği gelir ise 29 milyar 351 milyon 446 bin dolar buldu. Turizm GSYH'daki payı yüzde 3.7, ihracattaki payı ise yüzde 19.2'ye çıktı. Turizm gelirinin ve turist sayısının bu şekilde artması yeni yatırımları da getirdi. 1976'da 439, 1982'de 569, 1992'de bin 498, 2002'de bin 124 olan işletme belgeli turizm tesisi sayısı günümüzde 2 bin 700'lere yaklaştı. Yine belgeli yatak kapasitesi 47 binden 979 bine ulaştı. Belediye belgeli yataklarla birlikte bu sayının 1.5 milyon olduğu tahmin ediliyor.

Turizm sektöründe 1970'lerde 430 işletme belgeli turizm tesisi vardı. Bu sayı 2012 yılı itibarıyla 2 bin 700'e ulaştı. Bu gelişimde devlet teşvikleri sonrası yapılan yatırımlar ve lüks tesislerin artması önemli rol oynuyor. Türkiye artık jet sosyetenin rotasındaki ilk sırada yer alıyor. [Alttaki eski İstanbul plajlarından bir kare.]

Sektör 5 milyon kişiye iş verdi

■ **Başaran ULUSOY TÜRSAB Başkanı:** Türkiye'de 1982'de başlatılan turizm hamlesi bugün hızlı bir büyüme süreciyle devam ediyor. O günlerde başlayan, 2000'li yıllardan bugüne devam eden parlak başarılarla dolu büyüme sürecini sürdürüyoruz. 1930'lu yıllarda tahmini ziyaretçi sayısı 50 bindeydi. 2012'de 36 milyon 776 bine ulaştık. Bu rakam ülkemizde turizm endüstrisi, turizm hareketleri ve sektörün ülke ekonomisindeki payı itibarıyla gerçekleştirdiği ve hâlâ devam

eden fevkalade başarılı gelişmeyi somut biçimde gösteriyor. Bütün bunların yanında sektör, turizm gelirlerinin ampirik bir formülle 4.5 kat büyüklüğünde hesaplanan ekonomik etki yaratıyor. Bu bağlamda turizm şirketlerimiz yaklaşık 40 sektör ve alt sektörlerde girdi alışverişinde birçok sektörü kalındırıyor. Turizm sektörü bugün doğrudan 1.7 milyon kişiye istihdam sağlarken dolaylı yoldan bu sektör sayesinde 5 milyonun üzerinde kişi istihdam ediliyor.

300 milyarlık stok değeri var

■ **Osman AYIK TÜROFED Başkanı:** Türkiye'de turizm sektörü hızlı bir büyüme ivmesi yakaladı. Cumhuriyet'in kurulduğu yıllardaki yatırım varlığı ile bugün arasında çok büyük bir fark var elbette. Önemli yol kat edildi. Bu yıl 38 milyon ziyaretçiye ulaşacağımıza inanıyorum. Sektörün ülke ekonomisine katkısı da gün

geçtiçe artıyor. Yatırım aşamasından işletme sürecine kadar toplam 54 sektöre pazar imkanı yaratıyoruz. Ayrıca yaratılan istihdamla da bacacası sanayi olarak adlandırılıyor. Sektör bölgedeki şartları çok iyi değerlendirdi, fırsata çevirdi. Bugün turizmin 300 milyar dolartık stok değeri bulunuyor. Bu büyük bir avantaj.

